

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 467/2010-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. januára 2011 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészarosa prerokoval sťažnosť J. M. a D. M., B., prechodne U. F., B., zastúpených advokátom JUDr. P. V., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 221/2006 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. M. a D. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 221/2006 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 221/2006 **p r i k a z u j e** ďalej konať bez zbytočných priedahov.

3. J. M. a D. M. **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie každému v sume po 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je **p o v i n n ý** uhradiť J. M. a D. M. trovy konania v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. P. V., Advokátska kancelária, B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal uznesením sp. zn. II. ÚS 467/2010 z 10. novembra 2010 na ďalšie konanie sťažnosť J. M. a D. M. (ďalej len „sťažovatelia“), v ktorej tvrdili, že postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 221/2006 bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

Z prijatej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sú účastníkmi konania vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 26 C 221/2006 v postavení žalobcov. Žalobu „o ochranu osobnosti“ proti I., a. s., B., podali 7. júla 2006.

Sťažovatelia v sťažnosti uviedli:

«Sťažovatelia podali dňa 07.07.2006 na Okresnom súde Bratislava I žalobu o ochranu osobnosti proti I., a.s. B. Vec bola pridelená sudkyňi JUDr. A. K. a vedená pod sp. zn. 26C221/2006...

Obsahom žaloby bolo aj porušenie základných ľudských práv, právo na majetok a následné príčinné súvislosti viedli k nenapraviteľným nevýhodám rodiny s dvomi deťmi, až do bezdomovstva a preto sťažovatelia očakávali, že súd nebude robiť prietahy v konaní a vo veci bude urýchlene konať.

Po niekoľkých výzvach súdu (29.10.2008, 3.11.2009, 9.12.2009) a následných odpovediach súd ďalej nekonal.

Sťažovatelia sú toho názoru, že od podania žaloby uplynuli už viac ako 4 roky, súd naďalej nekoná, a s prihliadnutím na závažnosť sporu, že príčinné súvislosti priviedli sťažovateľom nenapraviteľné nevýhody, ktoré naďalej pretrvávajú, boli porušené ich základné práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Sťažovatelia sa sťažujú na nečinnosť súdu... Ku dnešnému dňu je to takmer 10 mesiacov prietahov, ale vzhľadom k podaniu žaloby dňa 07.07.2006 je to viac ako 4 roky, čo je pre nás neprijateľné aj vzhľadom na opakujúce prietahy aj v iných súdnych konaniach. ...

Osobitne je potrebné odôvodniť návrh no priznanie primeraného finančného zadosťučinenia (§ 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha). Aj v takom prípade by sa malo odôvodnenie a požadovaný rozsah riadiť existujúcou judikatúrou ústavného súdu, prípadne Európskeho súdu pre ľudské práva.

Sťažovatelia sú si vedomí, že podľa zvyklosti a zverejnenej judikatúry ústavný súd priznáva odškodnenie za prietahy v konaní len v takej výške, ako ju sám vyhodnotí. Sťažovatelia si dovoľujú upozorniť, že v tomto konkrétnom prípade ide o dlhotrvajúce „prenasledovanie“ nezákonnosťou s následkom bezdomovstva a ohrozovania na živote a zdraví nielen dospelých osôb, ale aj dvoch detí a pretrvávajúcimi prietahmi v konaní sa prehľbuje ich utrpenie, a preto žiadajú ústavný súd, aby zhodnotil tieto nenapraviteľné nevýhody aj pri určovaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Meritom sporu je ochrana osobnosti v zmysle Občianskeho zákonníka právo na majetok, bývanie, s príčinnými súvislosťami porušenia iných práv, akými sú napr. právo na dávku v nezamestnanosti a právo na účinnú sociálnu pomoc pre štvorčlennú rodinu. Orgány verejnej moci po vyše 4 ročnom azylovom konaní vo Švajčiarsku odmietli navrhovateľom priznať uvedené práva z dôvodov, že navrhovatelia sa za posledné 4 roky nezdržovali na území Slovenskej republiky.

Len pre ilustráciu súdu uvádzame Rozsudok Okresného súdu v Lučenci 2T247 z 9.2.2010, ktorým preukazujeme, že bola na nás dlhodobe páchaná trestná činnosť a z tohoto dôvodu sme sa dostali do druhotnej platobnej neschopnosti a následne do prepadu do bezdomovstva.

Nezákonnosť v rozhodnutiach a postupe je predmetom súdneho konania aj v tomto prípade, v ktorom sú opäť prietahy v konaní, spôsobila svojimi príčinnými súvislosťami sťažovateľom neznesiteľné životné podmienky, ktoré sa pritvrdili do neúnosnej miery ohrozenia zdravia a života. Preto, z dôvodov vymanenia sa z tohoto neznesiteľného stavu, požadujú sťažovatelia odškodnenie formou finančného zadosťučinenia v takej výške ako uvádzajú a v akej výške sa odškodňuje vo vyspelých demokraciách. Životy a zdravie majú nevyčísliteľnú hodnotu, preto si myslíme, že výška finančného zadosťučinenia je vzhľadom na naše postavenie bezdomovcov primeraná....

Pasivitou štátnej moci sa J. M. spolu s rodinou a jeho dvomi maloletými deťmi dostal nie vlastným pričinením do nenapraviteľných nevýhod, ktoré viedli až k strate obydlia a neznesiteľných životných podmienok a psychického utrpenia.

Po rozhodnutí ústavného súdu o prijateľnosti sťažnosti, sťažovatelia doplnia dôkazy pre preukázanie výšky primeraného zadosťučinenia.»

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd o ich sťažnosti takto rozhodol:

„1. Základné právo J. M., D. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26C221/2006 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 26C221/2006 konal bez zbytočných prietahov.

3. J. M., D. M. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 30.000 Eur (slovom tridsaťtisíc), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia na účet ich právneho zástupcu JUDr. (meno upresní súd po prijatí sťažnosti), do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. “

Právny zástupca sťažovateľov a predsedníčka okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrujú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predsedníčka okresného súdu sa k sťažnosti vyjadrila podaním doručeným ústavnému súdu 14. decembra 2010. K meritu veci uviedla:

„Dňa 07.07.2006 bol tunajšiemu súdu doručený návrh na začatie konania v právnej veci navrhovateľa: J. M., proti odporcovi: I., a.s. o ochranu osobnosti a ľudských práv. Dňa 07.07.2006 doručená žiadosť o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Dňa 20.09.2006 bol predmetný spis predložený vyššiemu súdnemu úradníkovi. Dňa 04.10.2006 doručené doplnenie návrhu na začatie konania. Dňa 29.10.2008 výzva adresovaná navrhovateľovi. Dňa 24.11.2008 doručené podanie navrhovateľa v 1. rade a navrhovateľa v 2.rade. Dňa 26.01.2009 súd uznesením, č. k. 26C 221/2006-80 priznal navrhovateľovi oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Dňa 02.04.2009 bol predmetný spis pridelený novému zákonnému sudcovi. Dňa 06.10.2010 pokyn zákonného sudcu. Dňa 19.10.2009 súd uznesením, č. k. 26C 221/2006-91 opravil uznesenie zo dňa 26.01.2009 a pripustil vstup účastníkov konania na stranu odporcu, a to Úrad vlády Slovenskej republiky, A., a.s. Dňa 01.12.2009 súd uznesením, č. k. 26C 221/2006-96 vyzval navrhovateľov na odstránenie väd návrhu na začatie konania. V decembri 2009 doručené podanie navrhovateľov. Dňa 26.10.2010 súd uznesením, č. k. 26C 221/2006-100 pripustil zmenu žalobného petitu. Dňa 15.11.2010 doručené podanie právneho zástupcu odporcu - Úradu vlády Slovenskej republiky. Dňa 01.12.2010 výzva adresovaná navrhovateľom.

Predmetné konanie je poznačené prietiahmi, čo možno považovať v danej veci za objektívny prietah. Mám za to, že predmetné konanie je poznačené zbytočnými prietiahmi avšak objektívneho charakteru.

Z vyjadrenia zákonného sudcu bolo zistené, že v predmetnom spise sa nenachádzajú urgencie navrhovateľov, ako tvrdia v predmetnej sťažnosti. K určitému sklzu v predmetnom konaní došlo z dôvodu zmeny zákonného sudcu a zmeny vyšších súdnych úradníkov v predmetnom oddelení, v súvislosti s odovzdávaním a preberaním agendy.

V prípade, že Ústavný súd Slovenskej republiky dospeje, že bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, aby bolo vzaté do úvahy, že zákonná sudkyňa subjektívnym konaním nezavinila vznik prietahov v konaní. S poukazom na uvedené objektívne dôvody, za ktorých došlo k prietahu prosím Ústavný súd Slovenskej republiky, aby uvedené skutočnosti pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia vzal do úvahy a nepriznal mu finančné zadosťučinenie v plnej výške.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní okresného súdu došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v súlade so svojou doterajšou judikatúrou ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je rozhodovanie o ochrane osobnosti. Po právnej stránke ide o štandardnú občianskoprávnú vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľov v preskúmvanej veci, ústavný súd konštatuje, že na celkovej dĺžke konania sa sťažovatelia podieľali tým, že vo svojej žalobe neoznačili správne odporcov, svoje podanie z toho titulu dopĺňali a petit žaloby ustálili až po výzve konajúceho súdu z 1. decembra 2009.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje, že okresný súd bol v danej veci dlhodobo nečinný, a to konkrétne od 7. júla

2006 do 29. októbra 2008 (27 mesiacov), od 26. januára 2009 do 19. októbra 2009 (9 mesiacov). Uvedená nečinnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas troch rokov súd nevykonával vo veci žiadne úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia ako navrhovatelia v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzajú.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd preto prikázal Okresnému súdu Bratislava I, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 221/2006 konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovatelia sa domáhali priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume 30 000 €, ktoré vo svojej sťažnosti odôvodnili tým, že „... v tomto konkrétnom prípade ide o dlhotrvajúce prenasledovanie nezákonnosťou s následkom bezdomovstva a ohrozovania na živote a zdraví nielen dospelých osôb, ale aj dvoch detí a pretrvávajúcimi priet'ahmi v konaní sa prehľbuje ich utrpenie...“.

Pri určení sumy primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného

finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva. Podľa názoru ústavného súdu nemožno pripustiť, aby sa takým spôsobom, aký bol zistený v predmetnej veci, nerešpektovali a porušovali základné práva sťažovateľov.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za dôvodné priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov, najmä vzhľadom na dlhodobú bezdôvodnú nečinnosť okresného súdu považuje za primerané každému vo výške po 3 000 €, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Ústavný súd úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 120,23 €, t. j. za dva úkony 240,46 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 7,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 254,88 €.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. januára 2011